

ESIF finanšu instrumenti attīstībai

Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds

Finanšu instrumenti

Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda līdzfinansētie finanšu instrumenti ir ilgtspējīgs un efektīvs veids, lai ieguldītu cilvēkos un uzņēmumos zivsaimniecības un akvakultūras nozarēs, kā arī lai atbalstītu Integrēto jūrlietu politiku. Tie var atbalstīt plašu attīstības mērķu loku un daudz dažāda veida saņēmējus ar iespēju finansējumu izmantot atkārtotām investīcijām.

Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF), viens no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, atbalsta reformētās Kopējās zivsaimniecības politikas (KZP) un ES Integrētās jūrlietu politikas īstenošanu.

EJZF kopējais budžets periodā no 2014.-2020. gadam ir vairāk par 6 miljardiem EUR. Šis atbalsts tiek sniegts zivsaimniecībām (ieskaitot datu vākšanu un kontroli), akvakultūru saimniecībām un pārstrādei, kā arī zivsaimniecības un akvakultūras sektoru ilgtspējīgai attīstībai un Integrētajai jūrlietu politikai.

EJZF atbalstu var piešķirt gan kā dotācijas, gan arvien vairāk finanšu instrumentu veidā.

No 2007.-2013. gadam toreizējā Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) ietvaros finanšu instrumenti netika plaši izmantoti, izņemot dažās dalībvalstīs (t.sk. Latvijā un Nīderlandē).

Finanšu instrumenti

- ir jāatmaksā;
- atrodas apgrozībā, t.i., atmaksātais finansējums tiek atkārtoti izmantots tajā pašā teritorijā;
- ir piemēroti finansiāli dzīvotspējīgiem projektiem, t.i., tādiem, kuri var radīt pietiekami lielus ienākumus vai ietaupījumus, lai atmaksātu saņemto atbalstu;
- ir izveidoti lai piesaistītu līdzfinansējumu no citiem avotiem, ieskaitot privātās investīcijas, lai palielinātu pieejamā finansējuma apjomu, īpaši nozarēs/teritorijās, kurās ir problēmas ar finanšu pieejamību;
- var būt aizdevumu, garantiju vai pašu kapitāla veidā;
- var arī atbalstīt piedāvājuma puses attīstību, ieguldot tirgus attīstībā;
- var tikt izmantoti papildinošā veidā kopā ar dotācijām; un
- var tikt pārvaldīti ar nacionālo vai reģionālo banku, starptautisko organizāciju, tādu kā Eiropas Investīciju banka vai Eiropas Investīciju fonds, finanšu starpnieku un vadošo iestāžu (tikai aizdevumu un garantiju gadījumā) palīdzību.

Atzīstot finanšu instrumentu priekšrocības, no 2014.-2020. gadam tos var izmantot **visiem tematiskajiem mērķiem**, un ir sagaidāms, ka tos izmantos arvien vairāk, pateicoties uzlabotām un elastīgākām izmantošanas iespējām.

Finanšu instrumenti no Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda var tikt līdzfinansēti, ja tie **atbalsta** dalībvalstu **EJZF darbības programmās noteiktās investīciju prioritātes**, potenciāli EJZF finansētie finanšu instrumenti var atbalstīt vairumu no EJZF pasākumiem, ar nosacījumu, ka tie ir vērsti uz **identificētām tirgus nepilnībām**, t.i., darbības jomām, kurās bankas nevēlas aizdot un/vai kurās privātais sektors nevēlas ieguldīt.

Līdz ar to finanšu instrumenti var dot ieguldījumu šādu EJZF mērķu sasniegšanā:

- veicināt konkurētspējīgu, ekoloģiski ilgtspējīgu, ekonomiski dzīvotspējīgu un sociāli atbildīgu zivsaimniecību un akvakultūras saimniecību attīstību;
- sekmēt KZP īstenošanu;
- veicināt līdzsvarotu un iekļaujošu zivsaimniecības un akvakultūras apvidu teritoriālo attīstību;
- sekmēt Eiropas Savienības Integrētās jūrlietu politikas attīstību un īstenošanu papildus Kohēzijas politikai un KZP.

Finanšu instrumenti ir pieejami **visa veida saņēmējiem zivsaimniecības un akvakultūras nozarēs, kuri īsteno ienākumus ģenerējošus projektus**. Pārstrādes nozarē atbalstu uzņēmumiem, kuri nav MVU, var sniegt tikai ar finanšu instrumentu palīdzību. Ņemot vērā salīdzinoši mazo EJZF apmēru, papildus ir iespējams meklēt sinerģiju ar citiem – ERAF, ESF vai ELFLA ietvaros jau izveidotiem vai laikā no 2014.-2020. gadam plānotiem finanšu instrumentiem.

Potenciāli var tikt īstenots **plašs EJZF atbalstīto finanšu instrumentu loks**:

- **Aizdevumi**, var būt izmantojami, ja tos nepiedāvā komercsektorā (piemēram, bankās), vai tie var būt ar labākiem nosacījumiem (piemēram, ar zemākām procentu likmēm, ilgākiem atmaksas periodiem vai ar zemāku prasīto nodrošinājumu). Piemēram, aizdevumi varētu būt pieejami, lai palīdzētu zvejniekiem un viņu ģimenes locekļiem dažādot ienākumu avotus, attīstot tādas aktivitātes kā makšķerēšanas tūrisms vai ar pārtiku saistīta saimnieciskā darbība, kā, piemēram, restorāni, kuri ir saistīti ar pamatdarbību – zvejniecību; darbības uzsākšanas atbalsts pirmā zvejas kuģa iegādei jauniem zvejniekiem vai investīcijas ar mērķi palielināt zvejas kuģu energoefektivitāti.
- **Mikrokredīti**, kas ir mazāki aizdevumi cilvēkiem, kuri dažkārt ir izslēgti no finanšu pakalpojumu saņēmēju loka. Tie bieži tiek piedāvāti uz īsu termiņu ar zemām nodrošinājuma prasībām vai vispār bez tām, piemēram, aizdevumi zvejniekiem atsevišķu zvejas rīku iegādei, pievienotās vērtības vai nozvejoto zivju kvalitātes palielināšanai, vai projektiem sabiedrības virzītu vietējo attīstības stratēģiju ietvaros.
- **Garantijas**, dod paļāvību aizdevējam, ka tā kapitāls tiks atmaksāts, ja aizņēmējs nepilda saistības. Tās var dot piekļuvi komerciāliem aizdevumiem investīcijām, kuras citādi aizdevēji varētu uzskatīt par pārāk riskantām,

piemēram, inovāciju projekti apstrādes vai akvakultūras nozarēs vai saistībā ar jūras bioloģisko resursu konservāciju.

- **Pašu kapitāls**, kapitāls tiek investēts apmaiņā pret pilnīgām vai daļējām uzņēmuma īpašuma tiesībām. Investors pašu kapitālā var uzņemties zināmu uzņēmuma vadības kontroli un var saņemt daļu uzņēmuma peļņas. Pašu kapitāla investīcijas var veikt dažādos uzņēmuma dzīves cikla posmos, bet visbiežāk no publiskiem līdzekļiem atbalstītas investīcijas pašu kapitālā tiek izmantotas kā agrīnā posma kapitāls darbības sagatavošanas un uzsākšanas finansējumam. Ieguldījumu atdeve ir atkarīga no uzņēmuma izaugsmes un rentabilitātes. Peļņa no ieguldījuma tiek iegūta, kad investors pārdod savas uzņēmuma daļas („izstāšanās”) citam investoram vai caur sākotnējo publisko piedāvājumu (SPP). Pašu kapitāls visbiežāk būs nozīmīgs augstāka riska un potenciāli lielākas izaugsmes uzņēmumiem, piemēram, tādiem, kuri izmēģina inovatīvas ilgtspējīgas tehnoloģijas akvakultūras vai apstrādes nozarēs.

Finanšu instrumentus var arī piedāvāt apvienojumā ar dotācijām un citiem palīdzības veidiem. Bieži vien kā priekšnosacījums investīciju finansējuma piesaistīšanai ir nepieciešamība uzlabot investīciju gatavības pakāpi. Konsultatīvo un cita veida atbalstu var dotēt, izmantojot EJZF.

Atbalstot aktivitātes jomās, kurās investīciju līmenis bieži ir bijis zem optimālā un stimulējot komerciāli dzīvotspējīgu projektu sagatavošanu, EJZF līdzfinansētie finanšu instrumenti var dot ieguldījumu nozares un tajā veikto investīciju ilgtermiņa attīstībā un dažādošanā, tādējādi paverot jaunas tirgus iespējas. Tie var arī radīt iespējas investoriem un finanšu starpniekiem. Raksturīgi, ka finansējuma pieejamība uzņēmumiem zivsaimniecības un akvakultūras nozarēs ir bijusi dārga un sarežģīta. Daudzās dalībvalstīs finanšu sektors tās uzskata par augsta riska nozarēm aizdošanai un piekļuvei kredītiem. Tomēr līdz ar publiskā sektora atbalstītiem finanšu instrumentiem un ar tiem saistīto riska dalīšanu, daži projekti var kļūt pievilcīgāki investīcijām.

Papildu informācija

EJZF: Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 508/2014 (2014. gada 15. maijs) par Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un ar ko atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2328/2003, (EK) Nr. 861/2006, (EK) Nr. 1198/2006 un (EK) Nr. 791/2007 un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1255/2011. OV L 149, 2014.gada 20.maijs.

Vadlīnijas vadošajām iestādēm par finanšu instrumentiem ESIF programmās:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thesfunds/fin_inst/pdf/fi_esif_2014_2020.pdf

Informācija par finanšu instrumentu ex-ante novērtēšanas metodoloģiju:

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/financial-instruments/

'fi-compass' mājas lapa, konsultatīvo pakalpojumu platforma par ESIF finanšu instrumentiem:

<http://www.fi-compass.eu/>

Informācija par Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda Regulu, un citu Eiropas Strukturālo un investīciju fondu Regulām, ieskaitot īstenošanas un deleģētos aktus:

http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff/index_lv.htm

Informācija par Valsts atbalsta noteikumiem zivsaimniecības un akvakultūras sektorā:

http://ec.europa.eu/fisheries/state_aid/index_lv.htm

---

www.fi-compass.eu
contact@fi-compass.eu
© EIB (2015)

European Commission
Directorate-General
Regional and Urban Policy
Unit B.3 “Financial Instruments and IFIs’ Relations”
B-1049 Brussels

European Investment Bank
Advisory Services
fi-compass
98-100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg